

ה'תש"ח

teiger ^{dedication}
reading in Heb.
ideal love - understanding him
flesh
abandonment

Artistic - fiction

Mapu

שאני אדמה ואדם

סיפורי נשים עד קום המדינה

בחרה, ההדירה והוסיפה אחרית דבר:
יפה ברלוביץ

נחמה (פיינשטיין) פוחצ'בסקי (1869, בריסק ליטא - 1934, ראשון לציון).
עלתה לארץ ב-1889 (עם נישואיה לאיכר והמדריך החקלאי, יחיאל מיכל
פוחצ'בסקי). בהכשרתה המקצועית למדה צילום, אולם לא עסקה בכך. עיקר
עבודתה - המשק הגדול שהיה ברשותם (לרבות גינת פרחים שטיפחה). עסקה
גם בענייני ציבור: היתה בין מקימות "דבורה", אגודת נשים להפצת השפה
העברית, "חברת לינת צדק" לסיוע לנזקקים במושבה ו"קופת מלווה" לסיוע כספי
ולהלוואות. כמו-כן הובילה את המאבק המתמשך של הנשים בראשון לציון
לשוויון-זכויות. רק ב-1919 הוענקה לנשים הזכות לבחור ולהיבחר, ובבחירות
לוועד המושבה שהתקיימו בשנה זו זכתה פוחצ'בסקי במספר הקולות הרב
ביותר. כאן אמורה היתה לשמש ראש הוועד, "אלא שהשעה [סוף מלחמת העולם
הראשונה] היתה שעת חירום ורבת-אחריות, ותמסור נחמה את ההנהלה לידיים...
יותר מנוסות". כך או כך סימנה בחירתה את פריצת הדרך הראשונה לבחירתן של
נשים לתפקידים ציבוריים ביישוב הארץ-ישראלי. מ-1919 שימשה, פרט ליושבת-
ראש "אגודת הנשים" במושבתה, חברת מרכז של "התאחדות נשים עבריות
לשוויון-זכויות" וצירה לאספת הנבחרים הראשונה (1920). ספריה: ביהודה
החדשה (1911), בכפר ובעבודה (1930). כן פירסמה סיפורים קצרים (גם לילדים)
ומאמרים בבמות שונות. חתמה בשם-העט "נפש".
להלן מספר פרקים מסיפורה "בבדידות", שהתפרסם בהמשכים בכתב-העת
התקופה, כך כ', תמוז-אלול תרפ"ג (1923).

הספריה החדשה
הוצאת הקיבוץ המאוחד /
ספרי סימן קריאה

2003

שונות היו הנשים

האלה במראיהן, כתוארן, בתנועות גוויותיהן, בקול מבטא שפתן, במעטה כסותן ובעדיין אשר שחו עליהן. האחת אשה מבוהלת, צבועה וכחולת עיניים.¹⁴ אוזניה החשיפה מאחרי שערותיה, הערוכות לה על עבר פניה, וכפתור יוצא מקנה גרונה.¹⁵ נהם כדוב קולה, ובלעגי שפה תדבר,¹⁶ כפול ושנה אמריה. ומדי דברה תתנודד וזרועיה יפוזו¹⁷ הלום והנה, ומעת אל עת תספוק בכפיה. לבנים היו בגדיה, וגדילים¹⁸ עשתה לה על ארבע כנפות כסות צמר צחר אשר עליה. השנית אשה שאננה ושוקטת, קרן עור פניה,¹⁹ וצפת²⁰ כוכבים מזהירים על ראשה²¹ קולה ככינור ילך, ומנעים אמריה, אשר תוציא בנחת מפיה,²² ופניה ובגדיה כעצם השמים לטוהר.²³

- 14 על-פי תיאור הנואפת ביחזקאל כג, מ: 'כחלת עיניך ועדית עדי'.
- 15 הכוונה לפיקת-הגרגרת, בניסוח פארודי-סאטירי. על-פי תיאור המנורה בשמות כה, לה: 'וכפתור תחת שני הקנים ממנה'.
- 16 על-פי ישעיה כח, יא: 'כי בלעגי שפה ובלשון אחרת ידבר אל-העם הזה'.
- 17 על-פי בראשית מט, כד: 'זיפוזו זרעי ידיו'.
- 18 על-פי דברים כב, יב: 'גדלים תעשה-לך על-ארבע כנפות כסותך אשר תכסה-בה'.
- 19 על-פי שמות לד, כט: 'ומשה לא-ידע כי קרן עור פניו בדברו אתו'.
- 20 עטרה. יש להגות את הצד"י והפ"א כסגול. על-פי דברי הימים ב, טו: 'והצפת אשר-על-ראשו אמות חמש'. הגרסה המנוקדת במהדורות מחברות לספרות חשי"ב, עמ' 24 ועמ' 34, משובשת.
- 21 על-פי דניאל יב, ג: 'והמשכילים יזהירו כזהר הקריע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד'.

מח"ס, פיק ה' נחמה דאפ' א

אלטערן האט עס נישט אזוי געארט.

אויך מיר לייט! — מאכט ער מיט א קנייטשל — פאר וועמען, מישטיינס געזאגט, מען האט זיך דא צו שעמען... מיד אבער האט דאס שפעטן זייערס יא געארט. גוואלד, רבונג של עולם, פאר וואס? פאר וואס? פאר וואס?...

— אלמעכטיקער גאט! — זאג איך מיט א געבעט אויף תחינת לשון — עפן דינע אויגן און טו לוגן פון דיין הארבעריג²⁵, דאס איז דער הימל, ווי דינע פארטצומע²⁶ יודעלעך זינען צו שפאט און צו שאנד נבערט וועגן דעם פאר פון דיין ליבן נאמענס וועגן, וועל זיי פארטען דיין פארטע, זיי אכפערן דינע געבאט, האפערדיק.

מיט ווארהאפטליקייט. דארום וועלגער אויף אונז דיין בארעמהאר-ציקייט און לאמיר טאן געפינען לייטעזליקייט און חן אין דינע אויגן און אין די אויגן פון אלע מענטשן. באשירעם דינע האפער-דיקע געליבטע שאף, דיין רחמנות זאל טאן ברומען אויף דינע פאר-שטענדיקע פארטער. טו אויך באגיטקן מען מזל פאר מען לויבונג און באשנינגונג הנטן דיין נאמען באשנינפערלעך מיט אכפערקייט. טו צושיקן מיר, דיין קנעכט מענדל, דער זון פון דיין דינסט גנעב-דיל, און כל ישראל, עפעס פרנסה, א גוט געשעפטל מיט נחת רוח, אמן!

פיצעלע אויערל. — ²⁴ (וידעריי) מיט א געגראמטן לידל. — ²⁵ (פון דאזענען; הבט משמים וראה) קוק פון דיין אכסניה! — ²⁶ גאטפארטליקע.

הבחר פישקא כבר

בגר. מצדו היה מוכן כבר לישא אשה ולזכות את כסלון בפרייבטן, אבל מזולו הרע גרם ושכחוהו ונעשה כמין סחורה בלה זו במסחר הספרים שלנו, המונחת כאבן שאין לה הופכין. ולא עוד אלא ששכחוהו אפילו בשעת החלץ לצבא חתני-חליצו, כלומר, בשעה שהקהל הכסלוני היה מהדר אחר בני-עוני אומללים ומיני בעלי מומים: מצורעים, אלמים, חגרים, סומים, בוהקנים ובעלי חטוטרות, שוטים, חרומים, שרועים ומרוחיי-אשך, וחוטף אותם ומכניסם לחופה בבית-הקברות עם בתולות כביכול, שהיא סגולה בדוקה ומנוסה לעצירת המגפה. בתחילה עמד הקהל וזכה בנשואים ליינוטל, הקטע המפורסם, הווחל על ירכו סמוך על ידות של עץ בשתי כפיו. זווגו אותו עם הקבצנית, המפורסמת כמותו, בעלת שנים רחבות ומחוסרת השפה התחתונה. המגפה נתבהלה מפני זוג זה, ולאחר שהיתה הולכת ומזקת בני אדם רבים בעיר — נשאה לבסוף את רגליה וברחה... ואחר כך עמדו ובררו להם את נחום צי, השוטה הידוע שבקהלה. שוטה זה פרש את כנפיו, כלומר את ההינומא, נגד זקני הקהל הכסלוני בבית-הקברות על ראש אותה הבוגרת, שמילדותה זרחה צרעת בגבחתה ובקרחתה כעטרה, ושהיו מעבירים עליה שמועה בעיר שהיא אנדרוגינוס. אומרים, מי שלא ראה חתונה זו, הלולי וחגגי בין הקברים, לא ראה חתונה מימיו. היו חוגגים ושוחים, מרקדים לפני הכלה ואומרים: כלה נאה וחסודה, לא כדי לחבבה על החליצו, כיש אומרים, חס ושלום! אלא כדי לחבבה על בעלה השוטה. אבל אין זה מעניני.

המרחץ — הרי הוא המקום היחידי בשביל יהודי לתהות זה על קנקנו של זה, להוציא לפני אחרים את כל רוחו ולקבל מה שהם מוציאים לו... במקום זה מתגלים לו לאדם דברים מכוסים ונסתרות הרבה. שם עסקים נעשים ונגמרים — והרי הוא כיריד לכל דבר. הרוצה לראות מרחץ זה בכל המונו יבוא לשם ביום הששי, שני רופאים יושבים בזוית אחת וכלי-אומנותם בידם, ולפניהם יהודים הרבה. רופא אחד מגלח גלגלות, ואחד מעביר תער על השדראות, על השוקים ועל המתנים, חובל ושורט בבשר ומרכיב קרני-דאומנא — תלם של ישראל שותת ונשפך על הרצפה כמים, מעורב בשערות גזוזות ובעלים של חבילי זרדים חבוטים. נר זה שאצל הרופא, הפתילה שלו מתפרדת והנר אינו דולק יפה, אלא מתמוזז ומתני גיצוצות ברתיוחה, והשלהבת עכורה ומשונה. על כלונסאות שבכתלים ושבתקרה אצל התנור הלויים, כמו בחנות של מלבושים, כל מיני בגדים: כתנות, פוזמקאות, טליות-קטנים ומכנסים מכל המינים, קפוטות קטנות עם גדולות, וכובעים חמים ומוקרחים בתוכם. קולי קולות על גבי האצטבא העליונה: יהודים, קצתם שוכבים בלא כה, נאנחים ונאנקים, וקצתם מזוינים בחבילי זרדים וצועקים: שמע ישראל, בני רחמנים! יהמו נא רחמיכם! אוי הבל, בני ישראל! אפיקו הבל, אפיקו הבל!... המרחץ מצונן, הכל צועקים, ואין פושט יד ומולף רותחין על אבני התנור המלובנות; עד שלבסוף עומד לך אחד ומעלה הבל הרבה כהבל של גיהנם עד כדי חניקה.